

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- (1) Bu Yönerge, bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve faaliyetlerde uyulması gereken etik kurallarını ve Kastamonu Üniversitesi bünyesinde oluşturulan Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun görev, yetki ve mesuliyetleri ile çalışma usul ve esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu yönerge, Kastamonu Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimi Alanlarında çalışanların;

- a) Üniversite mensuplarınca yapılan veya üniversite ile ilişkisine bakılmaksızın kişilerce yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca akademik unvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel faaliyetler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma ve yayın etiği konularını,
 - b) Yüksek lisans veya doktora öğrenciliği sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma ve yayın etiği konularını,
 - c) Üniversite mensuplarınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayınla ilgili yayın etiği meselelerini,
 - d) Üniversite mensuplarınca biyomedikal araştırmalarda kullanılacak deneklerde ve ekoloji ile ilgili çalışmalarda yapılan etik ihlallerini,
 - e) Etik Kurul Onay Belgesinin düzenlenmesini ve verilmesini,
- kapsar.

Madde 3- (1) Bu Yönerge 2547 sayılı Kanunun 24'üncü, 42'nci ve 65'inci maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi ve Üniversitelerarası Kurul Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- (1) Bu Yönergede geçen;

- a. Üniversite: Kastamonu Üniversitesini,
 - b. Rektör: Kastamonu Üniversitesi Rektörünü,
 - c. Senato: Kastamonu Üniversitesi Senatosunu,
 - d. Birim: Kastamonu Üniversitesine bağlı Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu, Koordinatörlükler ve Merkezlerini,
 - e. Mensup: Kastamonu Üniversitesi akademik personeli ve öğrencilerini,
 - f. Etik Kurul: Kastamonu Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu,
 - g. Başkan: Kastamonu Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı'nı,
 - h. Başkan Yardımcısı: Kastamonu Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı'nın kendisine yardımcı olmak üzere seçtiği Etik Kurul üyesini,
 - i. Üye: Kastamonu Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyesini,
 - j. Etik Kurul Sekreteryası: Kastamonu Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun yazışmalarını yürütmekle ve belgelerini muhafaza etmekle yükümlü sekreteryayı,
 - k. Sorumlu Araştırmacı: Etik Kurul'a değerlendirilmek üzere sunulmuş olan araştırma teklifinin her türlü mesuliyetini (bilimsel, idari, mali, hukuki ve etik) taşıyan araştırmacıyı,
 - l. Yardımcı Araştırmacı: Etik Kurul'a değerlendirilmek üzere sunulmuş olan araştırma önerisinin bilimsel sorumluluğunda payı olan ve araştırmanın yürütülmesinde görev alan araştırmacıyı,
 - m. Katılımcı: İlgili mevzuat hükümleri uyarınca bizzat kendisinin veya yasal temsilcisinin yazılı oluru alınmak suretiyle araştırmaya iştirak edecek kişiyi,
 - n. Araştırma: Etik Kurul Kararı almak üzere Etik Kurula sunulan başvurularda her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı, vb. toplama teknikleri ile yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar ile ilgili araştırma etiği konuları kapsamında bulunan bilimsel çalışmaları,
 - o. Uzman: Etik Kurula sunulan araştırmaların değerlendirilmesinde görüşlerinden yararlanılacak olan ve ilgili alanlarda uzmanlaşmış, Üniversite içinden veya dışından bilim insanlarını,
 - p. Hakem: Etik Kurula sunulan çalışmayı yöntem, içerik, özgünlük ve etik açıdan inceleyerek görüşlerinden yararlanılacak olan, Üniversite içinden veya dışından bilim insanlarını,
 - q. Karar: Kastamonu Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği kararlarını,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 5 – (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- (a) **İntihal:** Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, şekillerini, grafiklerini veya eserlerini sahiplerine bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseriymiş gibi sunmak,
 - i. Kaynak Göstermeden Yapılan İntihaller;
 - a) **Mevcut Yazı:** Farklı kaynaklardan alarak kendine ait gibi göstermek,
 - b) **Zayıf/Yetersiz Gizleme (Kılık Değiştirme Saklama):** Paragraf içindeki anahtar kelimeleri değiştirerek gizlemek,
 - c) **Fotokopi:** Belli bir kaynaktan hiç bir değişiklik yapmadan bir bölümü aynen almak,
 - d) **Emek Tembelliği:** Orijinal çalışma için çaba sarfetmek yerine çalışmanın büyük bir kısmını başka kaynaklardan alıntılarla doldurmak,
 - e) **Aşıma (plagiarism):** Başkalarının metotlarını, yöntemlerini, yazılarını ve şekillerini çalışmanın sahibine uygun atıf yapılmaması ve yararlanılan bilginin kendisine aitmiş gibi kullanması olarak ifade etmek.
 - ii. Kaynak Göstererek Yapılan İntihaller;
 - a) **Unutulan Dipnot:** Kaynağın tam künyesini vermeyerek sadece yazar adını vererek kaynağın orijinaline ulaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak,
 - b) **Yanlış Bilgilendirme:** Yanlış künye vererek kaynağın orijinaline ulaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak,
 - c) **Becerikli Atıf Yapma:** Yazarın tüm kaynaklara atıf yapması, tırnak işareti kullanması fakat araştırmanın hiçbir orijinal fikir içermemesi,
 - d) **Mükemmel Suç:** Yazarın bazı yerlerde kaynaklara atıf yapması fakat yazının kalan kısımlarındaki analizlerin kendine ait olduğu fikrini yaratma düşüncesiyle bazı kaynaklara atıf yapmaması.
- (b) **Sahtecilik:** Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, sunulan veya yayınlanan eseri gerçek olmayan verilere dayandırarak düzenlemek veya değiştirmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak, yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek,
- (c) **Çarpıtma:** Araştırma kayıtları ve elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, araştırma hipotezine uygun olmayan verileri değerlendirmeye almamak, ilgili teori veya varsayımlara uydurmak için veriler ve/veya sonuçlarla oynamak, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- (d) **Tekrar yayım:** Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- (e) **Dilimleme:** Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde, uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak ve birbirine atıf yapmadan çok sayıda yayın yaparak akademik sınav ve terfilerde ayrı eserler olarak sunmak,
- (f) **Haksız yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek, aktif katkısı olan kişileri yazarlar arasına dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini yayım sırasında veya sonraki baskılarda

eserden çıkarmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(g)Uydurma: Araştırmada bulunmayan verileri oluşturarak rapor etmek veya yayımlamak,

(h) Destek belirtmeme: Desteklenerek yürütülen araştırmalardan oluşturulan sunum ve yayınlarda destek veren kurum veya kuruluşların desteğini belirtmemek,

(i) Yazar adlarında değişiklik yapma: Araştırma ve makalede ortak araştırmacı ve yazarların yazılı görüş birliği olmadan, araştırmada aktif katkısı bulunanların isimlerini çıkartmak veya yazarlıkla bağdaşmayacak katkı nedeniyle yeni yazarlar eklemek veya yazar sıralamasını değiştirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

- a) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- b) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- c) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- d) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- e) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- f) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- g) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,
- h) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,
- i) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,
- j) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- k) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
- l) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- m) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

Madde 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kastamonu Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Oluşumu, Görevleri, Toplantı Usul ve Esasları

Etik Kurulun Oluşumu

Madde 7 – (1) Kastamonu Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu; Fen ve Mühendislik Bilimi alanlarında profesör unvanına sahip olanlar arasından iki yıllık süreyle rektör tarafından seçilen yedi üyeden oluşur.

Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlalinde bulunduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar veya tespit bulunmamalıdır.

(2) Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, rektörün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.

(3) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir. İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir sebeple boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.

(4) Kurul başkanı rektör tarafından seçilir. Başkanın görevinin sona ermesi veya herhangi bir sebeple başkanlıktan ayrılması durumunda aynı usullerle yeniden Başkan seçilir.

(5) Etik Kurul Başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın katılmadığı toplantılarda Başkan Yardımcısı, Kurul toplantılarına başkanlık eder. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.

(6) Yayın etiği kurulunun sekreteryası Kastamonu Üniversitesi Hukuk Müşavirliği tarafından yürütülür.

(7) Kurulun tüm yazışmaları başkan aracılığıyla yapılır. Ancak, kurum dışı yazışmalarda rektörlüğün bilgisi ve onayı gerekir.

Etik Kurulun Görevleri

Madde 8- Kurulun görevleri şunlardır:

(1) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,

(2) İnceleme sonucunda alınan kararları rektöre sunmak,

(3) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere rektöre teklifte bulunmak,

(4) *Fen ve Mühendislik Bilimlerinde yapılacak olan bilimsel araştırma, proje, tez çalışması ve yayın faaliyetleri ile ilgili Etik Kurul Onay Belgesi* gerektiren başvurularda her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri veri toplanmasında kullanılan yazılı, sözlü, sesli veya görüntülü ölçüm araçlarını ve içeriğini kurulun görev, yetki ve sorumlulukları açısından incelemek, etik açıdan uygun olup olmadığını değerlendirmek,

(5) Etik ihlal inceleme ve proje başvuru değerlendirmesi için standart formlar oluşturmak,

- (6)Başvuruları ön incelemeden geçirerek, uygun olanları değerlendirmek üzere, başvuru konusu ile ilgili hakemlere göndermek,
- (7)Başvuruda eksikliklerin görülmesi halinde başvuru formlarında değişiklik talebinde bulunmak,
- (8)Etik Kurul'a gönderilen hakem raporlarına istinaden başvurunun etik açıdan ihlal içerip içermediği ile ilgili karar vermek,
- (9)Katılımcıların araştırma sürecinde zarar görmelerinin önlenmesini sağlamak,
- (10) Katılımcıların çalışma hakkında bilgilendirilmelerini sağlamak,
- (11) Katılımcıların çalışma ile ilgili olurlarının alınmasını talep etmek,
- (12) Katılımcıların reşit olmaması durumunda, ebeveynlerinin veya yasal temsilcilerinin çalışma hakkında bilgilendirilmesi ve olurlarının alınmasını talep etmek,
- (13) Araştırma süresince ve sonrasında katılımcılarının haklarının korunmasını sağlamak,
- (14) Araştırma süresince çevre, tarihi eser ve kültür varlıklarına zarar verilmemesine, odaklanarak, araştırmaları etik açıdan değerlendirmek ve araştırmanın etik olarak uygun olup olmadığına karar vermektir.

Etik Kurulun Toplantı Usul ve Esasları

Madde 9 – (1) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve karar alır. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, toplantılara başkanlık eder.

(2)Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir.

(3)Toplantı kapalı usulde yapılır. Üyeler, inceleme konusu dosyanın içeriğini kurul toplantısı dışında başkalarıyla tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez

(4)Aşağıdaki kişiler etik soruşturmalarda bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- b) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
- d) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(5)İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(6)Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(7)Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

(8)Olağan toplantılar akademik takvim içerisinde bulunan her ayın ikinci haftası içinde yapılır. Toplantıdan bir hafta öncesine kadar Etik Kurul Sekreteryasına ulaşan başvurular gündeme alınır.

(9)Resmi tatil, salt çoğunluğun sağlanamaması vb. gibi durumlarda Etik Kurul toplantısı uygun olan en yakın zamanda yapılır.

- (10) Etik Kurul gerektiğinde uzaktan video konferans yöntemi ile toplanabilir.
- (11) Etik Kurul, gerektiğinde başkanın çağrısıyla olağan yapılan toplantılar dışında toplanabilir.
- (12) Etik Kurul, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu karar almak için yeterlidir. Oylama sırasında üyeler çekimser oy kullanamaz. Oylama sonucunda eşitlik çıkması durumunda başkanın oyu yönünde karar verilmiş olur.
- (13) Etik Kurul, çalışma konusu ile ilgili olarak hakem görüşlerine başvurur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna Müracaat ve Kurulun Çalışma Esasları

Madde 10 - (1) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna ulaşan etik ihlal iddiaları ve ***Etik Kurul Onay Belgesi*** talebi kurul tarafından incelenir. Söz konusu etik ihlal iddiaları ve Etik Kurul Onay Belgesi istenen proje başvuruları ile ilgili tüm bilgi ve belgeler kurula zamanında iletilmek zorundadır. Kurula yapılan her başvuru için bir dosya açılır.

(2) Kastamonu Üniversitesine gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu Kastamonu Üniversitesi tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğu bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilir.

(3) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri ve ek süre talep etmedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi şartıyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakın bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten Etik Kurulu tarafından savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakın teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.

(4) Alınacak kararlar, Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.

(5) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunca alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak ya da başka bir karar alınmak üzere rektöre sunulur.

(6) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri

açıklayamazlar.

(7) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla olan her türlü yazışmalar rektörlük aracılığıyla yapılır.

(8) Etik ihlali iddiasında bulunan kişi ve kuruluşlar, müracaatları ile ilgili olarak alınan kararlar hakkında rektörlük tarafından ilgili birim ve kurumlarla birlikte bilgilendirilir.

***Etik Kurul Onay Belgesi İçin Başvuru Süreci**

(9) *Etik Kurul Onay Belgesi* istenen proje başvuruları proje yürütücüsü tarafından yapılır. Kurul, etik kurul onay belgesi istenen projeleri çalışmanın amacı, yöntemi, yararları ve olası tehlikelerini, bütçesini göz önünde bulundurarak etik açıdan değerlendirir. Değerlendirme sonucunda “Uygundur”, “Düzeltilmesi Gerekir”, “Görevsizlik”, ya da “Uygun Değildir” şeklinde karar verir. “Düzeltilmesi Gerekir” kararı verilen proje başvuruları gerekli düzeltmeler yapılarak ve eksiklikleri giderilerek talep başvurusu tekrar yapılabilir. Araştırmanın düzeltilmesi ve tekrar başvurulması yönünde düzeltme kararı alınmışsa, talep edilen düzeltmeler açık bir şekilde proje yürütücüsüne iletilir. Kurul, dosya ile ilgili nihai kararını aldıktan sonra, karar proje yürütücüsüne elektronik ortamda bildirilir. Etik Kurul Onay Belgesi alan projelerde, proje onay aldıktan sonra ölçme araçlarında yapılacak değişiklikler tekrar Kurul’un onayına sunulmalıdır. Kurul onayına sunulmadan yapılan tüm değişikliklerin yasal ve idari sorumluluğu proje yürütücüsü ve araştırmacılara aittir. Kurulun olumlu görüş verdiği bir araştırmanın etik ilkelere uygun bir şekilde yapılmadığı tespit edilirse, kurul durumu ilk toplantısında gündemine alır ve Etik Kurul Onay belgesini iptal edebilir. Alınan karar ilgili proje ekibine ve ayrıca projenin yürütüldüğü ilgili birim/kurum amirliğine iletilir.

(10) Kastamonu Üniversitesi mensupları Etik Kurul izni gerektiren çalışmalarını, veri toplama işleminden önce sorumlu araştırmacı tarafından üniversitede kullanılmakta olan Üniversite Bilgi Yönetim Sistemi aracılığıyla Etik Kurul’a sunar.

(11) Üniversite dışından başvuran araştırmacılar başvuru belgelerini Hukuk Müşavirliği Etik Kurul Sekreteryasına iletir.

(12) Üniversite dışındaki araştırmacıların başvuruları, ancak araştırmacının kurumunda Etik Kurul’un olmaması durumunda kabul edilir.

(13) Çevre, tarihi eser ve kültür varlıklarını etkileyecek çalışmalarda önce yetkili birimlerden yazılı izinler alınır.

(14) Eksik belge ile yapılan başvurular kabul edilmez.

(15) Çalışmanın başlangıç tarihi, etik kurul izninin alınmasından sonra olmalıdır.

(16) Etik Kurul, çalışmayı ve beraberinde sunulan belgeleri inceler. Başvuruda bulunan eksiklikler hakkında sorumlu araştırmacı bilgilendirir.

(17) Başvuru, ön değerlendirme kontrol listesinde eksikliği olmayan başvurular incelenmek üzere en az iki hakeme gönderilir.

(18) Etik Kurul başvuruları değerlendirildikten sonra çalışma hakkında “Etik olarak Uygundur” veya “Etik olarak Uygun Değildir” şeklinde karar verir, uygun bulunmayan başvurular hakkında gerekçeli karar sorumlu araştırmacıya iletilir.

(19) Başvurudan önce uygulamaya konmuş çalışmalar değerlendirmeye alınmaz ve geçmişe dönük olarak hiçbir şekilde Etik Kurul izni verilmez

(20) Etik Kurul başvurusunda eksik görülen kısımların tamamlanmasının istenmesi durumunda başvuru, sorumlu araştırmacı tarafından düzenlenerek yeniden Etik Kurul'a gönderilir ve Etik Kurul bu başvuruyu uygun olan ilk toplantıda değerlendirmeye tekrar alır.

(21) Etik Kurul Üyeleri başvurular ile ilgili bir karara varırken, başvurunun konusuyla ilgili bütün hukuki düzenlemeler, hem ulusal hem de uluslararası bildirgeler ve duyurular, uygun mesleki etik kodları, etik değerleri ve ilkeleri göz önünde bulundurulur.

(22) Başvuru sırasında sorumlu araştırmacı; Etik Kurulun WEB sayfasında bulunan aşağıdaki belgeleri doldurarak Etik Kurul'a sunar:

- a) Başvuru Üst Yazısı: Sorumlu araştırmacı tarafından doldurulur ve imzalanır.
- b) Başvuru Kontrol Listesi: Sorumlu araştırmacı tarafından doldurulur ve imzalanır.
- c) Başvuru Formu: Başvuru formu araştırma önerisi için gerekli olan ekleriyle birlikte eksiksiz bir biçimde doldurulur ve sorumlu araştırmacı tarafından imzalanır.
- d) Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu (BGOF): Araştırma verileri doğrudan katılımcılardan toplanacaksa yetişkin katılımcılar için Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu, reşit olmayan katılımcılar için Ebeveyn/Yasal Temsilci Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu ve Çocuk Rıza Formu eklenir.
- e) Araştırmacıların Özgeçmişleri: Araştırmacıların akademik özgeçmişleri YÖKSİS formatında başvuruya eklenir.
- f) Anket/Ölçek Giriş Yazısı: Çalışmada anket ve/veya ölçek kullanılacaksa formata uygun olarak hazırlanarak başvuruya eklenir.
- g) Özgeçmişlerde son sayfaya mavi renkli kalem ile unvan, ad, soyad ve tarih yazılıp imzalanır.
- h) Belgelerin imza sayfaları imzalanır, belgelerin diğer sayfaları ise paraflandıktan sonra ıslak imzalı belgeler Etik Kurul Sekreteryasına teslim edilir veya sorumlu araştırmacı tarafından Üniversitede kullanılmakta olan Üniversite Bilgi Yönetim Sistemi aracılığıyla Etik Kurul'a sunabilir.
- i) Başvuruya ek olarak, hazır anket veya ölçek kullanılacaksa bu anket ve ölçeklerin sahiplerinden kullanım izni yazısı alınarak başvuruya eklenir. E-posta ile alınmış izin yazısı da kabul edilir.
- j) Çalışmada mülakat yapılacaksa mülakat sırasında sorulacak sorular yazılı olarak Etik Kurula sunulur.
- k) Ayrıca çalışma bir kurumda uygulanacaksa kurumdan izin alınarak başvuru ile birlikte sunulur.
- l) Tez çalışmaları için enstitüden çalışmanın tez konusu olduğunu gösteren belge başvuruya eklenir.
- m) Çalışmanın destekleyicisi bir proje ise proje kabul belgesi başvurunun ekinde sunulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Katılımcıların ve Araştırmacıların Temel Hak ve Sorumlulukları

Katılımcıların temel hakları

Madde 11- (1) Araştırmaya katılan katılımcılar aşağıdaki haklara sahiptir:

- a) Araştırma ekibinin kim/kimlerden oluştuğunu bilme hakkı,

- b) Çalışmanın kapsamı ve amaçlarını bilme hakkı,
- c) Çalışmanın muhtemel faydaları ile potansiyel riskleri ile ilgili bilgi edinme hakkı,
- ç) Araştırmada katılımcı olmanın tamamen gönüllü olmak esasıyla olacağını bilme hakkı,
- d) Araştırmadan ayrılmak istediğinde, çalışmanın hangi aşamasında olursa olsun, hiçbir şekilde bir yaptırım uygulanmadan çalışmada katılımcı olmaktan vazgeçebileceğini bilme hakkı,
- e) Kendisinden toplanan verilerin ne kadar ve hangi yöntemlerle korunacağını bilme hakkı,
- f) Araştırma sırasında toplanan verilerin ne şekilde ve nasıl kullanılacağını bilme hakkı,
- g) Çalışmaya veya çalışmanın sonuçları ile ilgili soruları ve daha detaylı bilgiye ihtiyaç duyduğunda kiminle iletişime geçeceğini bilme hakkı.

Araştırmacıların Temel Sorumlulukları

Madde 12- (1) Sorumlu/yardımcı araştırmacılar araştırma kapsamında aşağıdaki sorumlulukları üstlenir:

- a) Planladığı çalışmayı, katılımcıların normal yaşamlarında karşılaşılabilecekleri risklerden daha fazla risk oluşturmayacak bir şekilde tasarlamak ve yürütmek,
- b) Araştırmaya başlamadan önce; katılımcı adaylarına, yapılacak çalışmanın amaçları, kapsamının ne olduğu, çalışma süresince elde edilecek verilerin nasıl kullanılacağı ve bu verilerin gizliliğinin nasıl korunacağını açıklamak,
- c) Çalışmaya katılmanın tamamen gönüllü bir şekilde olmasını sağlamak, hiçbir şekilde katılımcıları araştırmaya katılmaları için zorlamamak ve gönüllülüğün esas olduğunu katılımcılara açıklamak,
- d) Bu maddenin 1 fıkrasının b ve c bentlerinde bahsedilen bilgilendirme yapıldıktan sonra, çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcıların onay formlarını imzalamalarını sağlamak,
- e) Çalışmadan elde edilmiş verilerin, katılımcılara açıklandığı şekilde kullanılmasını sağlamak; verilerin amacı dışında kullanılmasını önlemek,
- f) Bazı durumlarda yürütülecek çalışmanın amaçlarının, çalışmanın başında açıklanmaması gerekebilir. Bu gibi durumlarda çalışmanın bitimini müteakip katılımcıların çalışmanın amacı konusunda sözlü ve yazılı olarak detaylı şekilde bilgilendirilmesini sağlamak; çalışmanın başlangıcında amacın neden açıklanmadığını belirtmek ve katılımcıların konu ile ilgili sorularına cevap vermek.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Etik ihlal inceleme sonucunda yapılacak işlemler

Madde 13 - (1)Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yapılır.

(2)Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında

yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu da ilgili Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından değerlendirilir.

(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.

(5) Etik ihlal kararları rektörlük tarafından en geç bir ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Gizlilik

Madde 14 – (1) Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir, etik kurulun tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden inceleme

Madde 15– (1) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarında tarafından daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun fen ve mühendislik yayın etiği kurulunca tespit edilmesi şarttır.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

Madde 16 – (1) Yukarıda sayılan etik ihlal türlerinden birini gerçekleştirdiğine karar verilen kişilere ilişkin karar ve belgeler rektörlük tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

Hüküm Bulunmayan Hâller

Madde 17 – (1) Bu yönergede hükmü bulunmayan hâllerde; “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” mevzuat hükümleri uygulanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlük

Madde 18 - (1) Bu Yönerge, Kastamonu Üniversitesi Senatosu tarafından kabulü tarihinde yürürlüğe girer.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 19- (1) Bu Yönerge’nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 06.07.2021 tarihli ve 2021/140

sayılı Senato Kararı ile kabul edilen “Kastamonu Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Yönergesi” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürütme

Madde 20 – (1) Bu Yönerge hükümlerini rektör yürütür.

Üniversite Senatosu	
Karar Tarihi	Karar Sayısı
06.07.2021	2021/140
Revizyon Tarihi	Karar Sayısı
25.02.2022	2022/05-01